

DEBRECZENI HIRLAP

POLITIKAI LAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 2 frt 50 kr., egy óra 1 frt.

Megjelenik mindennap
vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős
Kutasi Imre
kiadó s laptulajdonos

Szerkesztőség Nagy-Váradi-utca 2087. sz. Gáll-ház (emelet)
Kiadóhivatal Nagy-Váradi-utca 2087. sz. Gáll-ház (földszint)
Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

A néppárt tévedése.

— febr. 22.

Az idei költségvetés során sűrű szó esett a nemzetiségi kérdéstről. S a midőn látjuk, hogy e nálunk kényes ügy tárgyalása sok üdvös és hasznos eszmét vetett fel és sok megszívlelendő történelmi adat felelevenítésével a jelenben előforduló vizsás állapotokat is feltárta, nem adunk teljesen igazat a nagy tudású Pulszky Ágost ama kijelentésének, hogy e nemzetiségi kérdéstről jobb nem beszélni. Igaz hogy a tett millió szónál, és millió frázisnál többet ér, de hogy a nemzetiségi bajok feltárása czél szerű, elég ha utalunk Melczér szász képviselő beszéde kapcsán támadt vitára, a mely több mélyre ható beszéd mellett alkalmat adott Széll Kálmán miniszterelnöknek nagyszabású nemzetiségi programjárak a kifejtésére is.

E beszéd nyomán két nagy tévedés támadt. Az egyik bent a parlamentben Molnár János apát beszédében nyilatkozott meg. A néppárt feje ugyanis erős szemrehányás után örömmel jelentette ki, hogy ime hasztalan támadt a szahadelvűpárt a néppártra a nemzetiségi kérdés miatt, mert egy gyékényen árulnak most a néppárttal.

Hát ez óriási tévedés. Lássuk csak miben csucsosodott ki a miniszterelnöknek argumentálása a nemzetiségi kérdésben? Széll Kálmán azt mondta, hogy a mit a magyar állam Szent Istvántól kezdve

a mai napig elmulasztott, az pár év alatt helyrehozni nem lehet. A magyar állam szeretettel öleli magához fiait; faj és nemzetiségi különbség nélkül, de hatalmával kell imponálnia a szétzúzódó elemekkel szemben is. Ott pedig, a hol erélyre van szükség, attól sem szabad visszariadni, ezt csupán czélul kitűzni nem szabad.

A néppárt ellenben mit tett? Felzigatta a nemzetiségi vidékeket, paktált a vezető elemekkel, csak hogy mandátumhoz jusson.

Hogy milyen irányban biztak a nemzetiségi a néppártban, az már világosan bőséges adatokban tűnt ki. Ez adatok éppenséggel azt bizonyítják, hogy a nemzetiségek a néppárti uralomtól várják almaik és legtittkosabb vágyaik teljesülését, a mely e három szóban fejezhető ki: államot alkotni az államban.

Hát tisztelt néppárti urak észreveszik e önök a két álláspont közötti óriási különbséget. Ez a két szélsőség egy viszonylik egymáshoz, mint az Eifer-toronyhoz a mucsai község háza.

A másik nagy tévedés kinn tapasztalható az országban: A nemzetiségek között. S ez a tévedés jellemzi egyrészt a mi tulzóink felfuvalkodott képzelődését, másrészt pedig megvilágítja és a magavaló képében fixirozza Széll Kálmán szerencsés álláspontját.

Miként fogják fel az agitátorok és nemzetiségi tulzók és miként magyarázzák a miniszterelnök kijelentéseit?

Első sorban is kijelentik, — mint a

hogyan erről lapjaikból közvetlenül meggyőződünk, — hogy Széll Kálmán, a miniszterelnök „képtelenséget“ mondott, mert „horrendum dictu“ egységes magyar államról beszélt.

„Mi az az egységes magyar állam!“ — így kiáltanak fel, „hogy mi magyarokká legyünk? Azokká nem leszünk! Ha Ha pedig mi nem vagyunk magyarok, akkor nem lehet egységes magyar államról beszélni!“

Ez a vakmerő kijelentés az ő álláspontjuk. S ekkor még azzal vádolják ellenségei a miniszterelnököt, hogy békés konciliáns, de szükség szerint erélyes politikájával a nemzetiségeknek kedvez.

Hát az egyik álláspont éppen olyan nevetséges, mint a másik. És mi nemcsak nem féljük a nemzetiségi kérdést a Széll miniszterelnök programjától, hanem éppen abban látjuk a leghatározottabb biztosítékát annak, hogy ezt a kényes kérdést kivezeti azokból a bonyodalmakból, a mik folyton kérdőjelként lebegtek a magyar nemzeti politika horizontja felett.

Bizzunk Széll Kálmán bölcsességében és energiájában egyaránt, de bizzunk abban is, hogy a nemzetiségek józanabbik része, hisszük, hogy a nagyobbik része a jövőben hűséggel ragaszkodik a magyar államhoz és szívesen kezét fog a nemzeti politika teljes kiépítésére. Reményt nyujtanak nekünk erre nézve azok a kijelentések is, amelyek a képviselőházban nemzetiségi képviselőink részéről elhangzottak.

A fenn említett tévedésekről pedig

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA

DAL.

Valamikor, szép hajnalon,
Virág nyílt az utamon
Harmat rezgett a levelel,
Rám mosolygott a szerelem . . .

Most szomorú alkonyaton,
Vérző tövis az utamon.
Mélyebb sebet, misem vághat
E tövis: a késő bánat.

Fülei Szántó Lajos.

Kötelesség.

— Elbeszélés. —

Agyondolgozta magát, — mondta az orvos. Nyugalom, nyugalom és újra csak nyugalom, tette hozzá.

— Lehetetlen! — felelte a páciens.

— Hát akkor forduljon más orvoshoz. Jó napot!

Az orvos a kalapját kereste.

— De, doktor ur, nincs más eszköz?

Valami altatószer, hisz más nem kell — csak alvás.

— Más nem kell, — mosolygott elgondolkozva az orvos. — Utazzék el vagy három hónapra arra a helyre, a melyet kijelölök, de a legközelebbi vonattal és ha visszatér, új ember lesz. Erről kezeskedem.

— És a feleségem?

— Itt marad.

— Kérem, ezt ön mondja meg neki.

Asszony, gyere csak be!

Az asszony szörnyűködve hallotta a drákói rendeletet.

— Az lehetetlen. Mi lesz velünk!

— A nagyságos asszony, a mennyire lehet, férj nélkül fog szórakozni, — mosolygott az orvos malicziózusán. — Aztán meg itt vannak a gyerekei. Három ilyen életrevaló gyerek úgy elmulattatja az embert. Isten velük. A vizontlátásra három hónap múlva.

Ezzel eltűnt az orvos.

Ők ketten némán néztek egymásra.

— Ha meg kell lenni?! — mondta a férj.

— Borzasztó! — sóhajtott az asszony.

— De ha más nem használ. Állapotod már nekem is elviselhetetlen. Izgatottságod remitő.

Egy óra múlva a vonaton ült a beteg, a mely zugva, morogva, prüszkölve vitte el a zajos nagyvárosból.

Az egyhangú moraj, a ringató rázás bődítőlag hatott reá. Mintha kiszakították volna abból az izgatott, lázas világból.

Mikor megérkezett, kiszállt, az erős erdei levegő megcsapta. Mélyen lélekzett. Mindig hallgatódzott. Nem tudta megszokni ezt a nagy néma csöndet.

Uj, idegen volt előtte minden. Így még sohsem érezte magát. Házi orvosa egyik kartsának a házában lakott. Nagy, világos szobája volt, melynek ablaka magas, erdőborította hegyekre nyílt. A fenyőlevégő csak úgy tódult be rajta.

A table d'hotenál egy gyászruhás fiatal asszony ült vele szemben. Halvány, szenvedő, szellemes arc, az ajkon fáradt mosoly.

Ő is beteg volt.

— Soká ápolta az urát, mielőtt elvesztette. Neki is pihenésre, üdülésre van szüksége, — magyarázta a gazdája, ez a kedves jovialis öreg ur, a ki maga volt a megelégedés, és a kinek a társasága igen kedvező hatást gyakorolt az ideges betegekre.

le kellett végre rántani a leplet, hogy a maga tiszta ragyogásában világítson szerte a miniszterelnököknek igazságtalanul megvádolt nemzetiségi politikája.

A képviselőház ma délelőtt 10 órakor ülést tart melynek napirendjén a belügyi költségvetés lesz. A menyiben az idő engedi, átérnek a kereskedelmi tárczára. A belügyi tárcza során a vármegyék tételénél Török Bertalan, az anyakönyvi kiadásoknál Páder Rezső, a színművészet tételénél pedig Herzeg Ferencz, Major Ferencz vannak felírva.

A miniszterelnök köszönete. Torontál vármegye, mint megemlítettünk, üdvözlő táviratot küldött Széll Kálmánhoz miniszterelnöksége első évfordulója alkalmából. A miniszterelnök a következő táviratban válaszolt:

Delimaniacs Lajos dr. alispánnak Nagy Becskerek.

Torontolvármegye közönségének szives üdvözlöte igen jól esett. Az abban nyilvánuló elismerésből meritek erőt a további küzdelemhez. Kérem, tolmácsolja legmelegebb köszönetemet.

Széll Kálmán.

A háboru.

febr. 22.

A hadi szerencse, úgy látszik, állandóan kedvez most az angoloknak. Londonban igen emelkedett a hangulat és ott, a hol eddig valóságos félelemmel várták az újabb híreket, most már lázas izgatottsággal néznek az újabb győzelmi jelentések elé.

Maga Victoria királyné is bizalommal vnt elteve és a tegnapi katonai szemlén mondotta már az előtte fölvonuló milícia-ezrednek, hogy a harcztérről igen kedvező hírek érkeztek.

Az asszony keveset beszélt, de ha szólt, okosan.

— Rokonszenves asszony, — gondolta magában.

Első éjszaka, hosszú idő óta először, nyugodtan aludt. Reggel felé álmoképet látott. Egy feketeruhás szőke asszony jelent meg előtte, puha keze végigsimította a homlokát.

Két nagy kék szem tekintett rá, oly lágyan és melegen, ahogy emberi szem még nem nézett. Csodálatos édes érzés fogta el, valami megnyugtató, boldogító, új érzés.

Felébredt.

Madárcsicsérgés, kakaskurorékolás, fuvágás távoli zaja — új hangok hatoltak feléje, felkeltették. Ujjászülettnek érezte magát.

A reggelinél ismét találkoztak, ő és a szép asszony. Önkéntelen feléje nyújtotta a kezét; az asszony elfogadta s a tiszta, szép női szemek mély pillantásával tekintett rá. A szeméin még látszott a könyvek fátyla.

Elbeszélgettek egyről-másról, minden napi dolgokról, mint két ember szokott, a kiknek egyszerre csak egy fedél alatt kell lakniok.

És tényleg mindinkább kiderül, hogy a Cronje vezetése alatt álló búr hadseregnek ellentállási képessége a Roberts marsall által sikeresen végrehajtott operációk következtében némileg megtört. Bár eddig csak apróbb csatározások folytak a menekülő és az üldözők közt, döntő ütközet pedig még egy általán nem volt, Cronje haderői meg lehetőszen meg törötteknek látszanak.

Cronje meg lepetésének, mivel néhány különítménye északra vonult vissza, az a következménye is volt, hogy egész serege kettéomlott, úgy, hogy a Bloemfontein felé visszamenő szakaszok látszólag nem elég erősek, hogy Roberts támadását feltartóztassák.

Ez lehet az oka annak is, hogy a harcztér minden más pontjáról elvonható csapatokat az Oranje szabadállamba dirigálták úgy, hogy egy angol jelentés szerint, egyedül Colesberg mellől is 10.000 ember vonatott északra.

A Riee folyó mellett mégis szép győzelmet arattak a búrok. Nagymennyiségű élelmi szereket szállító kocsikat vettek el az angoloktól, akiknek hajócsapát és vezetőit is megölték vagy fogságba ejtették. Krokodil-polls mellett is visszakerült vonulniok az angoloknak, a hol nagy veszteségeket szenvedtek.

A Standard Cronje üldözéséről részleteket közöl, melynek legdekebbje és legfontosabbja az, hogy Macdonald a Kondoosrandrifthez sietett dandárjával, hogy ott a burokat még ideje korán elvághassa az összeköttetéstől.

Az angol parlamentben ismét háboru vita folyt. Chamberlaint erősen szorongatta az ellenzék míg a Jameson-féle betörés ügyéből kifolyólag. A gármatügyi miniszter nagynehezen kivágta magát és az alsóház egy kis többséggel elvetette Thomasnak azt a határozati javaslatát, hogy az ügyet egy pártlan és független bíróság vizsgálja meg.

A felsőház katonai reformokkal foglalkozott.

Aztán irt haza a feleségének. Róla is irt, a kit itt mint egyedüli beteget talált.

Csakhamar úgy rémlett neki, mintha az ő tiszta, csöndes lénye, csengő hangja, meleg kézszorítása, szeme pillantása az ő győzelméhez tartoznék. Nem egyedül járta be a sétatutakat, együtt barangolták be az erdőt, a földet. Néha csöndben, de az a csönd nem volt kínos, nem nyomasztó, néha beszélgetve. Véleményük többnyire találkozott.

Csodálatosmód összhangzott a lelkük. Bár az asszony egy évvel fiatalabb volt, ő vigasztalta a férfit, olyan anyaiasan. Gyakran beszéltek a feleségéről, a gyermekeiről. A férfi elmondta, hogy házasságában nem érték nagy örömeik, de nagy fájdalmak sem.

— Szerelemből házasodott? — kérdezte az asszony.

— Nem tudom, de alig hiszem. Én asszonyt kerestem, ő tetszett nekem, de nem lettem volna szerencsétlen, ha visszautasít. Mászt vettem volna feleségül. Szerelmem ez?

— Nem.

— És ön szerette az urát?

— Tiszteltem, halála mély sebet vágott szívembe. De csak csendes fájdalommal, nem a szerelem határtalan kétségbeesésével gondoltam rá.

Közvilágítás.

febr. 22.

A „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára“ cég és a Ganz gyár egy táblázati összehasonlítást küldött be hozzánk a közvilágítás ügyében beérkezett ajánlatokról.

Ezen táblázat három részből áll; az első az 1901. év utáni helyzetet tünteti fel. A második 1905 től 1910 ig terjedő időközben előreláthatólag mutakozó fogyasztási viszonyt öleli fel és végül a harmadik rész az 1911-ik év után bekövetkező helyzetet tárja elénk. Mint, az alábbi számításokból világosan kitűnik mind a három esetben a fent nevezett cégek ajánlata mondható kedvezőbbnek, dacára a másik versenyző, azaz a Forgalmi részvény társaság látszólag olcsóbb árainál.

A táblázatok a következők;

Először: 1901 év után.

A) Közvilágítás 515 Auer égővel. évenként 2750 óra égéssel = 1416250 óra, ebből a Ganz társaság 1300000 órát ingyen szolgáltat, míg a Forgalmi részvénytársaság alternatív ajánlata szerint csupán a jelenlegi közvilágítást, mely 1162000 órára rug, bocsátja díjtalanul a város rendelkezésére.

A Ganz gyár ajánlata szerint fentmaradó 116250 óráért és a fenttartási költségek fejében fizet a város 0.52 kr. egység ár mellett évenként 2922 forintot.

A) Magán fogyasztás. Alapul veszünk 500000 köbméter gázt világítási célokra, 30000 köb méter gázt ipari célokra és 5000 darab 16 gyertyafényű villamos izzó lámpát évenként 300 óra égéssel. Tehát az utca világítás költsége:

2922 frt.
500000 kbm gáz á 12 kr = 60000 „
30000 kbm gáz á 8 kr = 2400 „
5000 izzó lámpa á 36 kr = 27000 „
összesen: 92322 frt.

Ebből levonandó:

Engedménynek 8000 frt
továbbá visszatérítések összesen 72000 frt összegben
felosztva 10 évre 6% kamat
számítása mellett esik tehát egy évre 9000 frt.

Összesen	17000 frt
Marad a város és fogyasztók részéről fizetendő:	75322 frt

— De ismeri a szerelmet? — kérdezte a férfi.

Az asszony hallgatott és lehajtotta fejét. Aztán fötekintett és hosszan nézett a férfi szemébe.

Hallgatag sétáltak tovább. Értették egymás némaságát.

— Jöjjön el, látogasson meg Berlinben, hogy tovább is barátok maradjunk.

— Barátok? Lehetnek e barátok férfi és nő?

— Igaza van. Nem. Ha férje volna és az nekem jó barátom.

— A kit én szeretnék.

Meleg kézszorítással váltak el.

Ez éjjel nem aludt.

— Halló! Föl vén lusta! — szólt az orvos hangja.

— Nem jól aludtam, doktor!

— Menjen sétálni, — barátom. — A mi kis özvegyünk már régóta reggeli sétáját végzi. Itt van a levele, a melyet ma reggel kapott. — Olvasni kezdte:

„Kedvesem, úgy vágyom utánad, hogy házi orvosunk engedélyével engedd meg te is, hogy egy-két napra hozzád utazzam. — Jövő héten utazom. Örülsz? Mindenütt hiányzol nekem. Remél em, jól vagy és a tel-

febr. 22.

Ezen összegek a forgalmi részvénytársaság ajánlata szerint a következőképpen alakulnak:

254250 óra közvilágítás és fentartás 0 53 kr, egységár mellett	3877 frt
500000 kbm gáz á 10 1/2 kr =	52500 "
30000 kbm gáz á 7 35 kr =	2205 "
5000 izzólámpa á 3 57 kr =	25775 "
Összesen =	84357 frt
Ebből levonva engedmények	8000 "
marad:	76357 frt

Megjegyezzük, hogy a forgalmi részvénytársaság ajánlata szerint a magánvilágítás egység árait 5%-kal felemelheti, ha elsőbbségi részvényeire 6% osztalék nem jut; miután az első évben ezen osztalékot semmi esetre nem fogja elérni, már a második évben a felemelt árak fognak életbe léptetni.

Másodszor: 1905 től 1910 ig

Ezen időközben a fogyasztás emelkedése folytán ugy a város, mint a magán fogyasztók a fentiekben kitüntetett összegeken kívül még a következő összegeket fogják évenként a vállalkozónak fizetni: az utca világításnál középérték gyanánt 850 Auer-éget veszünk számításba, miután jelenleg 515 lámpa van és ez a lámpaszám 10 év alatt fokozatosan 1108-ra lesz kibővítve — Ezen utca világításnál a már fentemlített 1.300.000, illetve 1.162.000 ingyenóra változatlanul megmarad. A magánfogyasztásnál középérték gyanánt 250.000 kbm világítási-gázt, 10.000 kbm ipari-gázt, 1500 villamos izzólámpát és 25 lóerőt, évenként 300 nappal, naponként 4 órai igénybevétellel vesszünk többlet gyanánt számításba.

Az 1905 től 1910 ig terjedő időközben a már fent kiszámított összegeken kívül még a következő fogyasztás számítható hozzá:

Először Ganz és társa cégénél.

Utca-világítás 0 52 kr. egység ár mellett	6297 frt
250000 kbm. gáz á 12 kr.	30000 "
10000 kbm. gáz á 8 kr.	800 "
1500 izzólámpa á 3 6 kr.	8100 "
25 lóerő á 2 1/2 kr.	7500 "
A fent kimutatott összeggel együtt,	75322 "
Összesen fizetendő a vállalkozónak	128019 frt
Engedmények:	3500 "
Marad:	124519 frt

jes visszavonultság jól esik idegeidnek. A gyerekek minden percében tudakozódnak a papáról.

Hat hétig szabad volt. Most ismét érezte a köteleket, a mely övéhez fűzi őt.

Hej, ha mindig így maradhatott volna minden, a mint volt. Vajjon ez lett volna a boldogság?

— Feleségem meg fog látogatni, — jelentette az asszonyának.

— Ah!

Mindketten lehajtották a fejüket. Nem voltak bünszök — és mégis...

Aztán egyszerre így szólt az asszony:

— Én... én... nem szeretném látni...

az ön feleségét. Holnap elutazom. Gyűlölem, az irigységet. Küzdöttem ellene, de hiába. —

Mióta pedig önt ismerem, irigylem őt.

Ekkor ő is megérezte, hogy a két asszonynak nem szabad találkoznia.

Másnap táviratot küldött az asszonynak „Holnap megyek haza.”

És visszatért a köteletséghez.

Nessike.

A vállalat részvénytőkéje 900.000 forinttal vehető fel. a művek termelő képessége legalább 1.200.000 köbmétergáz és 8000 darab gyertyafényű villamos izzólámpa kifejtésére, illetve táplálására emelendő. Ha a részvénytőke időközben 8%-os kamatot hoz, akkor ebből részesedés címén a város javára a következő összegek esnek: 6-től 8%-ig terjedő jövedelemből kap a város 20%-ot, tehát 18 ezer forintból 3600 frtot.

Feltéve továbbá, hogy a város vagy ennek közönsége él az optió jogával, és a részvénytőke 45 százaléka erejéig társul lép a vállalatba, akkor a 8 százalékos tiszta jövedelemből esik 45 százalékra, azaz 405000 frtra 32400 frt. Ebből leszámítandó a jelenleg pénzügyintézeteknél elhelyezett összegek után elért 4 1/2% kamat, azaz 18225 forint, marad tiszta felesleg az üzlet után 14175 frt.

Ezen két részesedési tételt ha levonjuk a vállalkozónak a város és a fogyasztó közönség részéről évenként fizetendő és fent kitüntetett 124519 forintból, marad a vállalkozónak az 1905-től 1910-ig terjedő időközben évenként 106744 frt bevétel.

Másodszor: a forgalmi részvénytársaság.

Utca-világítási többlet 0 53 kr egységár mellett	6389 frt
250000 kbm. gáz á 10 1/2 kr.	26250 "
10000 kbm. gáz á 7 35 kr.	735 "
1500 izzólámpa á 3 57 kr.	8032 "
25 lóerő á 1 7 kr.	5100 "
A fent kimutatott összeggel együtt,	76357 "
Összesen fizetendő a vállalkozónak	122863 frt
Engedmények	2000 "
Marad:	120863 frt.

A város részesedése a forgalminál: a tiszta jövedelemből, mely után Ganz és társa cég, mint már fentebb kimutattuk részesedést nyújt a városnak, a forgalmi részvénytársaság a várost ezen kedvezményben nem részesíti. A forgalmi részéről a városnak felajánlott ingyenes törzsrészvények után a szóban levő 1905-től 1910-ig terjedő időközben a város a következő részesedést várhatja: Első tőke 650.000 frt, ebből 195.000 forint (30%) törzs — és 455.000 forint értékű elsőbbségi részvény jut. A második, vagy harmadik évben a részvénytőke minden biznnyal 900.000 forintira lesz emelendő. Az új részvények természetesen csupa elsőbbségekből fognak állani; tehát marad 195000 forint törzs — és lesz 705000 forint elsőbbségi részvény. Az elsőbbségi részvények az első évtől kezdve kilesznek sorsolva és készpénzben kifizetve. Már most hogyan történik a későbbi években történendő újbefektetések kisorsolása? A legkedvezőbb esetet feltéve öt év alatt az egész részvénytőke 5x2=10,0% ka tehát 90000 forint lesz kisorsolva, marad tehát az ötödik év után 615000 forint elsőbbségi részvény és 1950 0 forintnyi törzsrészvény, továbbá 900000 forint élvezeti jegy. Az ötödik év után elérendő 8 százalékos tiszta haszon, azaz 72000 forintból esik: 18000 forint kisorsolásra.

369000 " az elsőbb. részv. 6 százaléka és így egészben 17100 frt felülosztalék marad az egész 900000 forint tőkére. Ebből esik a törzsrészekre: 3705 frt részesedés. Ha ezen összeget levonjuk a fent kitüntetett 120863 forintnyi összbevételből, marad a város és fogyasztók részéről a vállalkozóknak évenként fizetendő 117158 frt. Tehát évi 10414 forinttal többlet fizet a város a forgalmi részvénytársaságnak

Ehhez azt a megjegyzést fűzzük, hogy a forgalmi részvénytársaság nem határozza meg a maximális tőkét, tehát még ezt a részesedést sem találjuk a város számára biztosítottnak.

Összehasonlítás 1911 után:

Felvezünk:

1108 utcai Auer-éget 2750 órával; magánfogyasztást

100000 kbm. gázt világításra
50000 kbm. gázt iparicélokra
8000 izzólámpát
50 lóerő átvitelt m. f.

1) Ganz és társa ajánlata szerint:

Utca-világítás 0 52 kr egységár mellett	14070 frt.
1000000 kbm. gáz á 11 1/2 kr.	115000 "
50000 kbm. gáz á 7 1/2 kr	3700 "
8000 izzólámpa á 3 6 kr.	43200 "
50 lóerő á 2 5 kr.	15000 "
Összesen:	191020 frt.
Engedmények:	12000 "
Marad:	179020 frt.

Az itt számított fogyasztás következtében a művek újabb kibővítése válik szükségessé, úgy hogy az alaptőke — mit azt a nevezett cég ajánlatában nevezett cég ajánlatában jelezte — 1.250.000 forintra fog emelkedni. Ha ezen tőke mellett a vállalat 9% tiszta hasznot hajt, akkor a város részesedése a következő lesz:

6-8% ig azaz 25.000 forint után	5000 frt.
8-9%-ig azaz 12.500 forint után	3750 "
30/0 =	3750 "
A részvények után és pedig 405.000 frt 9,0% = 36.450, ebből levonva 4 1/2 % = 18.225 marad tiszta felesleg a városnak =	18225 "
Ösrészesedés a városnak	26975 "
Levonva a fent kitüntetett 179.020 összbevételből, marad a város es a fogyasztók részéről a vállalkozónak fizetendő évi	152.045 *

2) A forgalmi társaság ajánlata szerint:

Utca világítás	15298 frt.
1000000 kbm gáz á 10 1/2 kr	105000 "
50000 kbm gáz á 7 35 kr	3675 "
8000 izzólámpa á 3 6 kr	42860 "
50 lóerő á 17 kr	10200 "
Összesen	177013 "
Levonva engedmények	9000 "
Marad	168013 "

A város részesedése!

A részvénytőke all 195000 frt törzs részvényből és 1055000 elsőbbségi részvényből. Az utóbbiakból a 10-ik év után fent kifejezett agályaink ismétlése mellett a legjobb esetben 20% azaz 211000 frt lesz kisorsolva; marad tehát 844000 frt elsőbbség. Ha az 1250000 forinttal felvett részvénytőke 9% kamatot, azaz 112500 forintot jövedelmez, akkor ez a következő módon lesz felosztva:

2% kisorsolásra	25000 frt
6% az elsőbbségekre	50640 "
Összesen	75640 "

marad tehát a tiszta haszonból 11817 "

a város birtokában lévő törzsrészvényekre. Ha ezen részesedést levonjuk a fent kitüntetett 168013 frtból, maradt a vállalkozónak évi 156195 frt

összebevétel, tehát évenként a

forgalminál 6849 frt

tal több, mint Ganz és társa cégénél.

Ujlag felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy a forgalmi társaság ajánlatában nem határozza meg szabatosan a kisorsolási tervet, amennyiben teljesen figyelem kívül hagyja azon fontos körülményt, hogy a későbbi befektetések kisorsolása — miután erre szükségképpen 2%-nál nagyobb hányadot kellene fordítani — miképpen fog vége menni. Végül felemlitendőnek tartjuk, hogy Ganz és társa ajánlata szerint a magán fogyasztók részére most megállapított 12 illetve 7 krajczáros maximális árak a fogyasztásnak 1000000 kbm re való emelkedése esetén 11 és fél, illetve 7 és fél kr-ra, 1200000 kbm gázfogyasztásnál 11, illetve 7 kr-ra, 1600000 kbm gázfogyasztásnál 10 1/2 illetve 6 1/2 kr-ra és végül 2000000 kbm gázfogyasztásnál 8, illetve 6 kr-ra szállíthatnak le; míg s forgalmi társaság előbbi ajánlatától eltérőleg árleszállításokat csakis azon esetben fog életbe léptetni, ha az elsőbbségek 6%-os kamatozásán kívül három egymásután követő évben az egész részvénytőke legalább 3% felülosztalékban részesül.

Egy urinó öngyilkossága.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, febr. 21.

Egy Debreczenben köztisztelőben és szeretetben álló urinó megdöbbenő öngyilkosságáról ad hirt budapesti tudósítónk.

Az öngyilkos urinó: özvegy Csánády Ödönne született Nagy Ágnes ur asszony, ki tegnap éjjel szíven lőtte magát és a golyó azonnal megölte.

Holnap lesz két hete, hogy az uriasz szony a fővárosba érkezett. Rokonához. Pelle Sándorhoz szállott, aki az Ó utca 38. számú házban lakik. Az egész idő alatt folyton azon dolgozott, hogy valami előnyös esere utján vértesi birtokát egy fővárosi jól jövedelmező bérléssel elcserélje. Tegnap végre megkötötte az alkut.

— Nagyon elfáradtam a sok munkában, most pihenni fogok — mondta és intézkedett, hogy a szerződés egy példányát küldjék el a vejének Debreczenbe.

Ma este visszavonult a szobájába azzal, hogy leveleket kell írnia, mire a házbeli nyugodni tértek.

Tíz óra tájban egyszerre durranás hangzott Csánády szobájából. A házbeli felijedtek álmaikból és besiettek a szobába. Csánády az ágyában feküdt, holtan. Kezében töltött hatlövetű revolverét tartotta.

Csakhamar megérkeztek a mentők és a rendőrség kiküldöttei. Megállapították, hogy a golyó szívet furta keresztül. Az éjjeli szekrényen levelet találtak, melyben arra kéri hozzártózt, hogy ne boncsolják fel és a vidéki rokonoknak ne mondják meg, hogy öngyilkossá lett, hanem azt, hogy influenzában halt meg.

Az ur asszonynak Csánády Sándor, a volt képviselő sógora. Vecsey Imre városunk ritka tevékenységű tanácsnoka és tb. főjegyzője pedig a veje, ki a gyászos hírvételekor családjával együtt azonnal Budapestre utazott.

A Csánády és Vecsey családok gyásza széles körben nagy részvétet kelt Debreczenben.

Tizenkét bur Budára tart...

— Eleven burok a látóhatáron. —

Ők jönnek! Ők jönnek! A burok jönnek! Tizenketten jönnek. Nemsokára Budapestre lesznek, aztán Aradra kerülnek, aztán meg Szegedre, Debreczenbe, Temesvárra, mindenahova, ahol bur-barát magyarok találhatók Kárpótoktól az Adriáig.

Tizenketten jönnek, — de azért nem deputáció ők a mely a rokonszenvet jön megköszöni nekünk, a kik vagy egy esztendő óta jobban bizunk az ő sikereikben, mint Krüger a bibliában. Ők tizenketten pénzért jönnek. — Lehet, hogy a háboru felsegélésére, de sokkal inkább lehet, hogy saját becses vagyoni állapotuk javára. Mert a generálist, aki az egy tucat bur vezető, — impresszáriónak hívják.

Muzsikás banda a Budapest felé közeledő bur csapat. Zeneszó mellett váltják apró pénzre a rokonszenvet. Elsőben Párisban léptek fel. Ott igen jó dolguk volt. Párisban ugyancsak egy negyed századot meghaladó idő óta a megvetés és gyűlölet maximumát a német névvel jelölték; az utolsó időben azonban németnél

is nagyobb gyűlölettel környékezik az angolokat. A burokat enélfogva nagy lelkesései lo-gadták, s a mulató, amelyben muzsikáltak, es-téről-estére megtelt közönséggel. A transzváli nóták egy-egy kis tüntetésre is alkalmat adtak a burok mellett, az angolok ellen s ez pénz-értékben egész csinos summát tett ki.

Párisból Berlinbe ment a bur banda. Itt párisi sikerek már igen jó ajánlat voltak, s rá-adásul a burok iránt való rokonszeny is segí-tett hangulatot csinálni.

Nem sokáig maradtak azonban Berlinben. Siettek onnan tovább. Anyira tartózták őket, hogy több is avval a kifogással szöktek meg a nagy szeretet elől, hogy most már visszatérnek a harcmezőre hazáért élni-halni.

E helyet azonban mégis a bécs Práter-Coloseumba utazik, s ott muzsikálják most is a Krüger nótáit, amelyekre ő sirva-vigadni szokott. És most Bécsből Magyarország felé próbálkoznak. Egyelőre Budapesten szeretnék a sátorfájukat felütni, azután a vidéket keres-nék fel. Nekünk is lenne hozzájuk szerencsénk.

... Hogy igazat szóljunk, nem nagyon kívánczozunk utánuk. Ezek az üzletben utazó burok egy kicsit gyanusok. Utóbb is kifogde-rülni róluk, hogy — angolok, akik bur czégér alatt gyűjtik a kinszet a burok ellen. Szóval a tizenkettő legjobb esetben is csak afajta gyászbur. Mert aki igazi bur él az most Bloemfontein, meg Kimberley allatt van, s nem vándorol európai orfeumokban.

Egy debreczeni betörő halála.

— Saját tudósítónktól. —

Illava, febr. 21.

Egy notárius betörő haláláról ad hirt tudósítónk.

Beke Lajosnak hívták. Élénk emlé-kezetében van még a debreczeni rendőrség-nek, annak idején adott dolgot eleget. Pál Sándor nevű kollegájával működött együtt, a ki szintén igen tehetséges fiatal ember volt.

A Beke és Pál társas czég nem is olyan régen nagy népszerűségnek örvendett a debreczeni tolvaj világban. Halomszámra követ-ték el a betöréseket, rablásokat, úgy hogy csaknem rémei lettek Debreczennek.

Legutóbbi csinyjük az volt, hogy mintegy öt évvel ezelőtt egy éjjel betörték az Or-mó s Károly Csapó utcái órási üzletébe és javában garázdálkodtak már ott, szedték a jól járó remontoir órákat, mikor a rendőri őrző behatolt az üzletbe utánok.

Bekék nem ijedtek meg, szembe száll-tak a rendőrökkel s az egyiket életveszélyesen meg is sebeztek.

Mindazáltal kézre kerültek s a debre-czeni kir. törvényszék Bekét tíz évi, Pál Sándort pedig tizenöt évi fegyházra ítélte.

Az illavai fegyház szürke magányában ült hosszú öt évig Beke Lajos. Aztán meg-kapta a fegyenczek szokásos betegségét, a tüdővész. Aztán sorvad, sorvad, míg végre tegnap kiszenvedett. S eltemették a fegyenc-zet ridegen, komoran...

Érdekes, hogy humora még a halálos ágyán sem hagyta el. Mert meg kell jegyez-nünk, nagy humorista volt a Beke Lajos és ha szerencsésebb viszonyok közé kerül, talán most együtt emlegetik a nevét Mark Twain-nel. A mikor érezte, hogy itt van az utolsó

perc, mosolyra fakadt halvány ajka és így szólt az ápolójához:

— Na, öt évet letöltöttem már. A többit — az ügyész urnak hagyom.

N A P I H I R E K.

Debreczen, Február 22.

— **A kormány üdvözlése.** Megirtuk már, hogy a Széll kabinet február 26-án tölti be első évét kormányon ülésének. Ebből az alkalomból már több üdvözlő táviratot kapott a miniszterelnök, Debreczenben is mint értesülünk mozgalom indult meg, hogy az évforduló alkalmából üdvözlő táviratot küldjenek a népszerű kormányának.

— **A közvilágítás ügye.** A közvilágítás kérdése mindinkább halad előre és előre. Az ötos bizottság munkáját, mint annak idején megirtuk volt, szétküldték a nagy bizottság tagjainak, kiket Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester holnapra és holnaputánra hívott össze gyűlésre. A nagybizottság ülésai melyek délután 3 órakor kezdődnek tárgyalás alá veszik az összes ajánlatokat s véleményes javaslatot terjesztenek a tanács elé.

— **Teljes tanácsülés.** A városháza nagy tanácsstermében ma rendes tanácsülés volt, melyen Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester elnökölt. A tanács ülésen a város folyó ügyeit intéztek el.

— **Esküdtek.** A debreczeni törvényszék-nél tegnap sorsolták ki az új bünvádi perrendtartás által kívánt esküdtszék megalakításába az első ülészak esküdeit. Kisorsolták eddig 30 esküdtet a rendes eljárás-hoz, ezenkívül 6 esküdtet a régi törvény szerint a sajtó esküdtszéki eljárásához és 10 helyettes esküdtet.

A kisorsoltak a következők: Bauer Ignác gépgyáros, Vásári András gazdálkodó, Szabó Kálmán szikvizgyáros, Szabó József ácsmester, dr. Tüdös László ügyvéd, Szántó Győző kereskedő, kefégyáros, Prém Ferenc csizmadia, Muraközy László gyógyszerész, Török Péter tanár, Kulcsár Endre tanár, Tafler Ignác terményker, Kovács Mihály fűszerkereskedő, Pinczés Imre gazdálkodó, Czeglédi Gyula gazda, Smidt Soma hangszer-gyáros, Szakácsi András hentes, Nagy István gazda, Konez Elek biztosítási hiv., Szabó József gazda, Antal Vince szabó, Somogyi Pál tanár, Falk Lajos bankár, Rickl Géza nagybirtokos, Szabó István papir kereskedő, Vánca György tanító, Publik Ernő tűzoltó-parancsnok, dr. Bayer Ferenc tanár, ifj. Csanak József kereskedő, Liptay Sándor szappanos, Kucz Lajos borkereskedő.

A régi rendszer sajtóügyekhez kisorsolták még Zavilla Gyula szabó, dr. Kocsár Gábor ügyvéd, Ménes Mihály gazda, Tarbay József órási, Szabó Mihály hentes, Keller Károly gazda urakat.

Helyettes esküdteikül: Zalay Márk tanár, Szűcs Kálmán pénztáros, Náméti Sándor gazda, Teremi Gábor gazda, Dézsi Lajos fogtechnikus, Kövy Lajos bankigazgató, Balázs Ödön gyógyszerész, Horváth András szoba festő, Péterfi Benő fakereskedő, Knoll Rezső kereskedő.

— **A miniszter köszönete.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Csánky Viktor kir. tanfelügyelőt bizta meg, hogy ne-ében mondjon köszönetet azon nagylelkű

adományozóknak, ki az országos tanítói árva ház karácsonyfájának felállításához adományaikkal járultak. A adakozók ezek: Szabó Lajos fiai és Szedlák és Vámos cég 40-40 korona, Kardos László és Debreczeni Lajos 20-20 korona, Fülek Pál és Lestyán Adorján 10-10 korona, K. Tóth Kálmán 2 korona, Wolatka Nándor 152 csomag vegyes karácsonyi ajándék özv. Vágó Andorné déli gyümölcs és cukorkák, Geréby Fülöp utóda narancs, Lamprecht Frigyes kalács és kifli, Schmiadt Soma egy kis bögő, cukorkák és hangjegy füzetek, Csáthy Ferencz és László Albert karácsonyi diszkönyvek. — Örömmel látjuk, hogy eme kiváló humanus intézetünk iránt a közönség érdeklődése és jóakarata évről-évre fokozódik.

— **A városház nagytanácssterme.** Régebben említettük, hogy a városházán történt átalakítások befejezéseül a jelenlegi tanácsstermet dísz tanácssteremmé alakítják át. A mostani nagytermet úgy az utca, mint az udvar felőli részen megszélesítik, természetesen a jelenlegi lépcső feljáró felhasználásával. A mostani főtéri kaput az átalakítás után kocsiközlekedésre többé nem használhatják; a kocsik ezentel csupán a Kossuth utcai kapuval szemben lesz a tágas és díszes főfeljáró, amely a nagy dísztanácssterembe vezet. A mérnöki hivatal már régebben elkészítette az ide vonatkozó terveket s most már a költségvetéssel is elkészült. A legnagyobb valószínűség szerint már a márciusi közgyűlés véglegesen határozhat az átalakítás ügyében s akkor a munkálatokhoz a tavasszal hozzá is fognak.

— **Központi elemi iskola.** Régóta foglalkoznak azzal a tervvel, hogy Debreczenben központi elemi iskolát létesítsenek. Vegyes bizottság is alakult e végből, mely tárgyalásokat is tartott, de a hely iránt nem határozhattak. Most ez a vegyes-bizottság beadványt intézett a városi tanácshoz, melyben azt írja, hogy értesült, miszerint az új gazdasági tanintézet helyiségét nemsokára építik a Pallagon s a régi gazdasági tanintézet helyiségét ilyenformán üres marad s a vegyes bizottság ezt az épületet tartaná legalkalmasabbnak s a központi elemi iskola céljaira, már azért is mert az iskola létesítése, ha már az épület meg van, kevesebb költségbe kerülne. A vegyes-bizottság ezeknek előrebocsajtása után arra kéri a tanácsot, tudja meg a földmivelésügyi minisztertől, mikor szabadul fel a gazdasági tanintézet jelenlegi helyisége s az átengedés ügyében a tárgyalásokat is indítsa meg.

— **Visszavonhatatlanul!** Ezzel a szóval kezdődik az a plakát, mely tudtul adja, hogy **Kubelik Jan** háromszor elhalasztott hangversenyét most már megtartja és pedig visszavonhatatlanul **márczius negyedikén** este nyolcz órakor a **Bika szálloda** dísztermében. A műsor ugyanaz maradt, a melyet már lapunkban közöltünk volt. A zeneszámok között **Szeghó Vilma** opera énekesnő fog énekelni, kiről ujabban több dicséret kritikát olvasunk a fővárosi lapokban. A hangverseny iránt ismét nagy érdeklődés mutatkozik Debreczenben. Jegyeket előre lehet váltani a **László Albert** könyvkereskedésében. Ebben a hirben be-foglaltatik az is, hogy a kis csehművész be-tetsége, melyről annak idején hirt adtunk, már elmúlt, vagy legalább is muló féltlen van.

— **Meghívás!** A debreczeni tisztviselőközség elnöke egyesületének folyó 1900. évi Márczius hó 11-én vasárnap d. e. 11 órakor a jogász és tisztviselői kör Gróf Dégenfeldtér 2. sz. a. emeleti helyiségébe tartandó évi rendes közgyűlésére. Tárgyak: Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései az 1899-ik évi üzleti évről s a tisztviselői tisztelet díja és a szolga díjazása tárgyában. 22 igazgatósági rendes és 7 póttagnak 3 évre. 3 felügyelő bizottsági rendes és 1 póttagnak 1 évre megválasztása. Igazgatósági jelentések. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal adandók be. — Az igazgatóság.

— **Megszűnt a sztrájk.** Az a forrongás, mely hétfő óta a kolozsvári tanító képzésében folyt, megszűnt. Kozma Ferencz tanfelügyelőnek sikerült a békét egyelőre helyre állítani. A kultuszminiszter táviratilag biztatta meg a tanfelügyelőt a vizsgálat megtartásával mely időre **Orbók Mór** igazgató szabadságot kért, mit meg is kapott, annyival inkább mert a növendékek ragaszkodnak ahhoz, hogy míg az igazgató ott lesz, addig nem mennek vissza az intézetbe. Az igazgató szabadságra ment, a növendékek egytől egyig visszatértek s ma már megkezdődött a tanítás is. Az ügyben azonban folyik a vizsgálat.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonoknak és ismerőseinknek kik felejtethetetlen nóm illetve édes anyáknak végtisztelesség tételén megjelenésükkel fájdalomukat és bánatukat enyhíteni szívesek voltak fogadják halás köszönetünket. A **Keki Család.**

x **A The Mutual** newyorki életbiztosító-társaság, a lefolyt üzleti évről szóló zárószám-lajával elkészült. Az üzleti eredmények a meg-előző esztendővel szemben való szaporodása az eddigieket jóval meghaladja. Az évi jelentés kábeltávirat útján beérkezett főadatai a következők: Az 1899. évi üzleteredmények számokban a következők: Biztosítéki alap (agyon) 1.563.961.000 frank, szaporodás 126 millió frank. Főlétszám (teljesen tehermentes) a törvényes tartalékon felül 248.458.00 frank, szaporodás 29¹/₁₀ millió frank. Összes bevétel 1899-ben 305.129.000 frank, szaporodás 20¹/₁₀ millió frank. Kötvénytulajdonosoknak kifizetett 1899-ben 136.627.000 frank, szaporodás 8³/₁₀ millió frank. Érvényben lévő biztosítások és életjáradékok 5.454.223.000 frank, szaporodás 419⁴/₁₀ millió frank. A biztosítottak köv-ezés 1899-re főlosztandó járadékok 11.295.000 frank.

Színház.

HETI MUSOR.

S z o m b a t, február 24-én bérlet 123 szám „C” másodsor: U g y a n a z. V a s á r n a p, február 25-én két előadás: délután félhelyákkal: A k i s l o r d. Énekes vigjáték 3 felvonásban. E s t e 7 és fél órakor bérletszünetben A v i r á g e s a t a.

Az állatszeldítőnő.

Mikor az első reférédát megirtuk róla, hozzá tettük, hogy éppen nem csodálnánk, ha a második előadást telt ház nézné végig, keveset csalódtunk. Tegnap este csaknem telt ház előtt adták, ebben ugyan egy közbejött körülménynek is nagy része volt, de hát az mellékes. Az előadás jó volt. A medve és tigris urak ezuttal is hangos derűtséget kel-tettek s nagy sikert értek, alig hisszük, hogy valami nagyon örülnének neki. A többi eze

replők is kifogástalanok voltak s a jól mulató közönség ezuttal sem szalasztotta el az alkal-mat, hogy rokonszenves tüntetésben részesítse kedvencét **Fáy Flórát**, ki egy gyönyörű virág állványt is kapott.

* **Ninon.** Nagy várakozással nézünk a holnapi bemutató elé, a közönség is nagy érdeklődést mutat a magyar opera iránt, mely Budapesten és a vidéken is nagy sikert ért el. Nálunk a következő szereposztással kerül színre. Pilipp, pásztorfiu Karacs Imre. Suzanne pásztorleány, Ninon, a Bouffas Parisiennes primadonnája Bódi Ella. Villarmois marquis, földes úr Környey Béla. De Chat Rubos Árpád. De Noce Gontra Ferenczy J. De Foit Makray D. Srieut Gaston Csátár Győző, Yvette Sárossi Paula, Georgette Bárdos Irma, Óreg paraszt Bartha István, Főkomornyik Bay László.

* **Sztojanovits Debreczenben.** Sztojanovits Jenő a Ninon zeneszerzője ma délután érke-zik Debreczenben, hogy operája holnapi be-mutatóján jelen legyen s a darabot is dirigálja.

TÁVIRATOK.

— „A Debreczeni Hirlap” saját külön tudósítójának eredeti táviratai. —

Országgyűlés. febr. 22.

Budapest (érk. 1. ó. 2 percz.) Tíz órakor nyitották meg az országgyűlést. Első szónok **Visontai Soma** volt, ki beszédében hatalmasan kikelt az er-kölcstelen szín darabok ellen. Majd köve-teli a választások tisztasága érdekében az általános választó jogot és titkos szava-zást. Végezetül gunyos szavakban emléke-zik meg **Wekerle Sándorról**, ki a demok-rata körben felolvasást tartott.

J u s z t (közbeszól) De azért a gentry kaszinóban nem vesz föl zsidót!

Visontaynak Széll Kálmán miniszterelnök, röviden nagy tetszést aratva válaszolt, kijelentette, hogy a választó jo-got amennyire lehet kiterjeszti, de csak a törvény alapján, tehát nem korlátlanul. Ezután pár megjegyzést tett a miniszter-elnök, mely után a tételt megszavazták és áttértek a vármegyékre.

Az angolok Ladysmithnél.

Budapest (érk. 1 ó. 15 p.) Chiveley-ből egy angol hivatalos távirat érkezett, mely szerint az angol hadsereg keresz-tültörte a Ladysmithet ost-romló burok harc vonalát, az ellenséget megfutamtotta. „Beláthatunk Ladysmithbel” fejeződik be a távirat.

Valószínűleg tehát csak az ostrom gyűrű egy részén törhetett át az angol hadsereg egy kis csapatja, mely azonban nem juthatott be Ladysmithbe.

A távirat Londonban óriási lelkesedést keltett, a lapok külön kiadásokban jelentek meg. A nép az utcákon ezrével tolong, ünnepelve az angol fegyverek dia-dalát.

A perzsa sah Angliában.

Budapest (Érk. 1. óra. 30 percz.) Anglia a perzsa saht hivatalosan meg-hívta L o n d o n b a. — A saht való-szintűleg a tavasszal megyen Londonba a kontinensen keresztül.

Mulatság.**Farsangi naptár.**

Február 24-én. A függetlenségi párt bálja »Bika« szállóban.

Márczius 3-án. Kereskedő ifjak bálja a »Bika« szállóban.

Márczius 15-én. Az 1848/49-es honvédek Korona vendéglőben.

Márczius 15-én. A Petőfi-dalkör ünnepélye »A Bikaszálló disztermében.

Hatvani a valóságban.

Tegnapelőtt került színre a Vigszínházban Makay Emilnek az ifjabb költői nemzedék egyik legtehetségesebb poétájának „Tudós profesor Hatvani“ című vigjátéka.

A darab a Hatvaniról keringő mondák s ördögös históriákon épült föl s nagy sikert is aratott. Ebből az alkalomból nem tartjuk érdektelennek közölni azt, hogy milyen is volt a valóságban a tudós tanár, kiről annyi sok csodásabbnál osodásabb történet jár épen Debreczenben szájról-szájra.

Hatvani István való alakját egészen beburkolták már azok a legendák, amelyeknek révén valóságos magyar Faust lett belőle. Kazinczy Sámuel, a század első felében élt hajdukerületi főorvos könyvet is írt a tudós professzor ördögös cselekedeteiről, de alkalmasint csak az volt vele a célja, hogy kifigurázza a v é n a s z o n y o k mendemondáit.

Hatvani István, ki korának egyik legnagyobb tudósa volt s mint pap, orvos, professzor, természetvizsgáló és filozófus egyaránt kitűnt, valószínűleg fizikai kísérletei révén került ördögös hirbe, mert akkortáiban még csodaszámba ment a „Fából csinált rezes nagy bálvány — Üvegtányérral, mint malomkő: — S ha hozzáérsz, megüt a mennykő.“

Hogy ki volt Hatvani István, legjobban kitűnik az önéletrajzából, mely a tudós professzor egyéb kéziratok jegyzeteivel együtt Milesz Béla birtokában van, aki családi örökségképpen jutott hozzá.

Hatvani István leányát, Juliánát ugyni dr. Milesz József, egyéb kecskeméti, majd debreczeni tanár vette feleségül.

Az említett önéletrajz egy zsebkönyvben van, melybe szerény jegyzeteket írt családi és magánéletében előfordult eseményekről és utazásairól. Itt-ott orvosi és csillagászati jegyzetek is akadnak benne. Egyik lapon szembetűnik egy pyrometer (tűzmérő) rajza, melyhez magyarázatot is csinált. Egy másik lapon latin recepte van a finom csizmafényesítő, vagy jóféle atramentum készítéséről.

E szerint a [tudós professzor 1718-ban született Rimaszombat városában, Iskolait otthon, Losoncban, Kecskeméten és Debreczenben végezte.

1746-ban ment külföldre, bejárta Bázelt, Utrechtet, Hamburgot, Berlint, Frankfurtot és Bécsét.

1747-ben tanár lett a debreczeni kollégiumban, a filozófiát és a mathezist tanította.

1749-ben nősült meg, feleségül vevén Tsatári István debreczeni szenator leányát Máriát.

Hatvani István harminczkét esztendeig működött a debreczeni kollégiumban. Tanítványai közül többen lettek országos hírnév orvosokká és mérnökökké. Írt több tudományos munkát is, melyeknek egy része ak-

kori külföldi folyóiratokban jelent meg. Élelet nagy szomorúságban végezte a tudós professzor. Mint Révész Imre írja, erősen hitte, hogy csak az ő megalázását ezélozza az új tanrendszer, melyet 1781-ben adott ki az egyházkerület a világiak tulnyomó befolyása következtében.

Lemondott tehát tanári hivataláról s ezt írta többek közt a főkurátornak: Nem tudom mivel érdemeltem meg ezt a publikumtól 33 esztendeig tartott szolgálatom után, hogy így móddal adódjék értésemre, hogy tovább sem magam, sem szolgálatom nem tetszik. Azt kiki tudja, hogy e stációt sohasem kértem, sem kerestem . . . Valamint soha senkinek magamat, sem szolgálatomat nem obtrudáltam, úgy most sem.

Az egyházkerület, hidegen bár, de mégis vigasztalta Hatvanit, egyben tudára adta, hogy sérteni nem kívánta őt. A tudós professzor, bár óhajításai csak részben teljesültek még néhány esztendeig folytatta ezután a hivatalát, de a bánat és a buskomorság felhői nem oszlottak el többé lelkéről. 1786 elején végképpen letette hivatalát s még abban az évben november 16-án meghalt, hatvannyolcz esztendőskorában. Gyermekei közül Pál, István, Mária és Juliánna éltek túl. István, ki latin nyelven írott műveivel a tudományos irodalom terén ismeretes. áttért a katolikus vallásra.

Irodalom.

★ **Prospektus a Nagy Képes Világtörténetről.** Egy érdekes és örvendetes új jelenségről tesz tanuságot az az ismertető prospektus, melyet ennek a kiváló munkának a kiadói bocsátottak közre legújabbban. Es az új jelenség az, hogy a kiadók oly alaposan tájékoztatják a közönséget munkájuk tartalmáról, beosztásáról, terjedelméről, külsejéről, a kötéséről, a papirosról még a betűkről is, mint erre példa — legalább a magyar könyvkiadókánál — még nem volt. Ezt a prospektust elolvastván, mindenki világos képet, pozitív fogalmat alkothat magának a Nagy Képes Világtörténet kiváló jelentőségéről, megismerkedik azzal a nagyarányú munkaprogrammal, melyet a mű szerkesztői maguk elé tűztek és megismerkedik a munka íróival is. kiknek eddigi irodalmi működéséről a prospektus tárgyilagos rövidséggel megemlékezik. A munka illusztrációiból is hoz mutatókat a prospektus és e mutatók újabb is alkalmat nyutának nekünk arra hogy a Nagy Képes Világtörténet illusztrációinak kiváló műbecsére és a reprodukcióknak páratlan tökélyére utaljunk. Ez a prospektus maga is tanulságos és érdekes olvasmány, mely mintegy előzést adja a nagy munkának, melyet ismereteni hivatva van és amelyhez méltó egytartalom, mint kiállítás dolgában is. Egészen véve pedig a magyar könyvpiacnak oly szpecialitása, melyhez a kiadók, kik ezzel újabb jelét adták fejlett izlésüknek és a közönség szükségletei iránt való helyes érzéküknek, csak gratulálhatunk. A prospektust díjmentesen küldi meg a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság (Budapest. VIII. Üllői-ut 18.) és bármely könyvkereskedés mindazoknak, kik kériik.

CSARNOK.**Tore Torella.**

Olasz elbeszélés

Írta: Domenico Ciampoli.

(Folyt. vége.)

Mikor visszajöttem. Lucio Pasca felesége volt, egy gazdag öreg paraszté, a ki már négy feleséget temetett el. Mondták, hogy a vagyona miatt ment hozzá és azt hiszem, igazuk volt. A misén mindig arannyal teleagatva jelen meg. Akkor is elcsavarta az emberek fejét és a templomban is mindig őt lesték az emberek. Az öreg retentő fétékeny volt és mindig pisztolylyal járt. Ő pedig kacagott és e fogait mtozatta, hogy az ember a lelki üdvösségét adta volna érte, ha ez, a fogsor megharapja. De színlelése hiábavaló volt. Az asszonyok beszéltek, hogy sokszor egész éjszakákon át sir, mert az ura rosszul bánik vele, üti-veri. Egyszer két hétig nem ment ki a szobából, mert az ura ökölcspással megsebezte az arcát.

Éppen akkor, mikor ez az eset történt, találkoztam kinn a földéken Pasquale Fagióval, az öreg unokaöcsésével, a ki támolygva jött felém. Jó barátok voltunk, de mióta az ivásnak adta magát, ritkán jöttünk össze. Persze az este elbeszélünk. Eleinte egy árva szót sem értettem a beszédéből, úgy dadogott, hebegett. Mikor aztán kijózanodott, elmondta, hogy szerelmes a nagybátyja feleségébe és megfizet az öregnek, hogy oly rosszul bánik Sara Vencziával. Sara mondta ugyan, hogy ne tegye, de ha majd eltette az öreget láb alól, igent fog mondani.

— De hogy fogsz hozzá, hogy a bitóra ne kerülj?

Hangosan felkaczagott.

— Ha megtörtént, elmegyünk Amerikába. A jegyek már megvannak.

— Megmondtam már neki? — fagattam.

— Nem, vagok bolond. Sara Venczia képes volna az öregnek mindent elmondani, ha az öreg írást készítettett, hogy neki adja házat, udvarát, földet, mezeit. Ezért nem egyezik bele, különben megtenné. Mikor az öreg a szájába, fogai közé csapta az öklét előrántottam a törömet. «Akarod?» kérdeztem. De ő elfutott. «Nem, nem!» De ha kiterítve feküdnék az öreg, könnyen megváltoznék. Hlsz csak azért ment hozzá, mert valaki azt mondta neki: — mindig koldus maradsz. — Most szenved, de némán, mint a sir. De gyűlölete ég és ha megteszem, jól esik neki . . .

— Tehát ha el vagy szánva? — kérdeztem, nem tudva, hogy a bor vagy az ész beszél-e belőle?

— Ugyse sokáig él már. Holnap füveket veszek a droguistánál, azok majd segítenek rajta.

Egy ideig aztán nem láttam Pasquale Fagiót, de láttam az öreget Sarával együtt a templomban. Az öreg nagyon sápadt volt, Sarának meg dagadt volt az arca az ütéstől.

Egy júniusi éjszaka kinjártam a majorban és láttam a hold fényénél, hogy egy férfi füveket tép. Nagy nehezen lecsitítottam a kutyákat és feléje tartok.

Pasquale, kerülget-e még a kísértés? Most meg a kezud a szentelt vízben.

— Nem bírom barátom. Meg kell tennem. Tegnap megint a földre teperte, ütötte verte és ezt kiáltozta: Majd megtanítlak. Kacsingatni a fiatalokkal? Velem együtt jösz a pokolba. Meg kell mentenem.

— Mit mond ő?

— Sir és ezzel eleget mond. [Minden könnye egy hívó szó: Ments meg és a tied leszek.

— Há'ha tévedsz?

— Eh, hisz én nem tenném, ha ő is nem akarná.

De én csak ismételttem: mosd meg a kezeidet.

Ő a fejét rázta, ajkába harapodtt és tovább gyűjtötte a füveket.

Mikor visszatértem a faluba, elbatároztam, hogy megfogom mondani a papnak. De mire utnak akartam indulni, már kongott a lélek harang.

— Hát ki halt meg? — kérdeztem.

— Lécio Pasca Meggyilkolták.

— Gyilkos! Gyilkos! Ez zugott a fejemben és odarohantam. Csak Sara volt ott meg az anyja. A tetem már a templomban volt.

Ó, komaasszony, mit is csináltak! A kísértés rosszra vitt titeket!

Ő csak nézett rám és sirni kezdett.

Az öreg anyóka megszólalt:

— Pasquale orvosága volt az oka. Az orvos is mondta, meg is írta a törvénytörésnek. De Pasquale a Campnagába vette be magát és ki tudja ott elcsipni.

Gyilkos! gyilkos! gondoltam egyre magamban és láttam, hogy Sara ártatlan, mint maga a Madonna.

Lucio Pascat eltemették, a rokonok, a jegyző mind ott voltak a temetésen. Micsoda forrongás támadt, mikor megtudták, hogy Sara kapta a vagyont. A rendőrség letartóztatta Sarat, mindent lepecsételt, a holt testet kiásták és csakugyan igaz volt, hogy mérgezés okozta a halált, Pasquale nem lehetett megtalálni s Sara már egy eszten-deje börtönben ül, egész ártatlanul. Elnök ur: én az igazat mondom, hisz meg kell rá esküdnöm...

Mikor befejezte helyeslő zugás vonult végig a tömeg sorain. A sarokba állt és onnan nézte a korlát mögött az asszonyt. Aztán felállt egy ur és egy irást tartva a kezében, igyekezett kimutatni, hogy Sara Vencia előbb megcsalta az urát. aztán szeretőjével egyetérte megölte. A tanu szeretett volna előugrani és elkiáltani magát:

— Ostoba! hisz mondtam már, hogy ártatlan.

De ebben a pillanatban tekintete találkozott az övével s az a varázsos szem visszatartotta őt, mindent elfeledett maga körül mindent és semmit sem halott, semmit sem látott, éppen semmit, csak őt, őt.

Ó, hogy szerette, hogy gyűlölte! És hogy szereti még most is. És most szabad. Azaz szabad lehetne, hisz az öreg már nem él, a másik oda van. Az övé lehetne és ő tenyerén hordaná.

Közben beszélt az ügyvéd, az esküdtek vissza vonultak, vissza is jöttek. de ő csak egyre az asszonyt nézte. Álmodozásából hangos taps éljenzés riasztotta föl. Mi történt? Hirtelen megértett mindent. udatolakodott a korláthoz. Sara Vencia kijött, ő nem kísérte Némán jött, arczán két könyvesep gördült végig és tekintete ő rajta nyugodott, Tore Torellán...

Zene-estélyek.

A B.ka kávéházban szerda: Rácz Károly zombat: Magyar Testvérek vasárnap: Veress Tóni.

A „Balaton“ kávéházban hetenkint kétszer Csütörtökön és Vasárnap csigányzenekas játszik.

Az „Angol-Királyné“ kávéházában Kedden este Magyar Testvérek. Csütörtök és Péntek este Rácz Károly. Vasárnap felváltva Rácz és Magyar-Testvérek tartanak zene-estélyt.

A „Központi kávéházban“ naponta felváltva Rácz Károly és Magyar Testvérek zenekara játszanak.

A „Magyar- király“ kávéházban Kedden és Csütörtökön felváltva Rácz Károly és Kiss Béla zenekara tart zene-estélyt. Szombaton este a helybeli 39-ik gyalogezred zenekara játszik.

„Corsó“ kávéházban zeneeste hetenkint 3 szor. Hétfőn Magyar Testvérek, Szerdán Kis Béla és csütörtökön Rácz Károly zenekara játszik.

Vasuti menetrend

Érvényes 1899. Október hó 1-től

— Egységes vasuti idő szerint. —

Debreczen Budapest (M. áll. v.-tól)

Debreczenből indul	Vonat	Erkezik	
P.-Ladány*	12.— déli	Vegyesvonat	1.28 délután
P.-Ladány	3.37 délután	Tv. sz. sz.	5.13 délután
P.-Ladány	8.15 este	Személyvonat	9.4. este
Budapest	9.01 délelőtt	Gyorsvonat	1.50 délután
Budapest	12.36 délután	Személyvonat	8.10 este
Budapest	10.27 éjjel	Személyvonat	5.3 reggel
Debreczen—M.-Sziget			
Királyháza	5.22 reggel	Személyvonat	1.00 délután
M.-Sziget	3.— reggel	Személyvonat	9.50 délelőtt
M.-Sziget	3.56 délután	Személyvonat	10.50 éjjel
M.-Sziget	6.46 este	Gyorsvonat	11.18 éjjel
Szatmár	8.20 este	Tv. sz. sz.	12.46 éjjel
Debreczen—Szerencs			
Szerencs	8.25 reggel	Személyvonat	11.26 délelőtt
Szerencs	4.01 délután	"	7.03 délután
Szerencs	7.— este	"	10.30 éjjel
Debreczen—Füzes-Abony			
Füzes-Abony	4.42 reggel	Vegyesvonat	10.24 délelőtt
Tisza-Füred	4.16 délután	"	7.56 este
Debreczen—Nagy-Léta—Vértes			
N.-Léta—Vértes	8.35 reggel	Vegyesvonat	10.43 délelőtt
N.-Léta—Vértes	4.21 délután	"	6.15 délután
Debreczen—Tisza-Lök			
Tisza-Lök	5.28 reggel	Vegyesvonat	9.17 délelőtt
"	4.06 délután	"	7.29 este
H.-Nánásig	11.20 déli	"	1.18 délután

* Min en kedden.
**Csak Tisza-Füredig

Budapest—Debreczen

Debreczenbe érkezik	Vonat	Indul	
P.-Ladány	7.40 reggel	Tv. sz. sz.	6.05 reggel
P.-Ladány	5.14 reggel	Személyvonat	4.06 reggel
Budapest	3.36 délután	Személyvonat	9.15 délelőtt
Budapest	6.26 este	Gyorsvonat	1.55 délután
Budapest	2.33 éjjel	Személyvonat	7.00 este
M.-Sziget—Debreczen			
Szatmár	7.51 reggel	Személyvonat	4.— reggel
M.-Sziget	12.16 délután	Személyvonat	6.— reggel
Királyháza	6.45 este	Személyvonat	1.22 délután
M.-Sziget	8.56 reggel	Gyorsvonat	4.50 reggel
M.-Sziget	10.12 éjjel	Személyvonat	3.50 délután
Szerencs—Debreczen			
Szerencs	8.07 reggel	Személyvonat	5.— reggel
Szerencs	12.21 délután	Személyvonat	9.07 délelőtt
Szerencs	7.55 este	Személyvonat	5.10 délután
Nagy-Léta—Vértes—Debreczen			
N.-Léta—Vértes	7.18 reggel	Vegyesvonat	5.25 reggel
N.-Léta—Vértes	3.13 délután	"	1.05 délután
Tisza-Lök—Debreczen			
Tisza-Lök	8.17 reggel	Vegyes vonat	5.06 reggel
Tisza-Lök	6.35 este	"	2.35 délelőtt
H.-Nánás	3.30 délután	"	1.30
Füzes-Abony—Debreczen			
Tisza-Füred	8.— reggel	Vegyesvonat	4.18 reggel
Füzes-Abony	5.43 délután	"	11.35 délután

Bérkocsik díjszabályzata.

	Két lovas	Egy lovas
I. Napszámra.		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	3
Fél napra, reggeli 6 órától d. n. 1-ig. vagy d. n. 1-től esti 9 óráig	3	2
II. Óraszáma.		
Fél órára	40	30
1/4 órára	60	45
Egy egész órára	80	60
Minden következő órára	40	30
Az utolsó órán túl félórára v. kevesebb időre	20	15
III. Egyes járatokért.		
Megállapodás és visszatemet nélkül a város sorompóin belül	50	30
IV. Meghatározott járatok.		
Temetőknél (valláskülönség nélkül), ha a végtanság a templomban történik, a temetőbe ki és vissza	2	1 40
A háztól a csúszás a temetőbe ki és vissza	1 20	80
A színházba menet	60	40
A színházról jövet	80	60
Áramvasuti indóház vagy raktárhoz nap pal enet vagy jövet kéni táskával	50	30
éjjel	80	60
A kocsi mellé elhelyezett minden darab malha után külön 10 krajcsár díj jár.		
A korcsolyázó, vagy csónakázó tóhoz, csukorgyár, légszuszogó, kertészeti egylet és gőzmalomhoz menet vagy jövet	50	30
menet és visszajövet egy órai várakozással	80	60
A nagyerdői fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövöldéhez menet vagy jövet	50	30
menet és jövet egy órai várakozással	1	70
minden következő órára	60	40
Külső barom- és lövőártérre oda és vissza egy órai várakozással	1 20	90
minden következő órára	40	30
Katonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	50	30
menet és visszajövet 1 órai várakozással	80	60
minden további órára	40	30

A híres

Haldek-féle

Elit-magvak

u. m. 95 % csiraképeségű

Oberdorfi repamag

99 1/2 % tisztaságú

Luczerna-mag stb.

jutányos áron kapható.

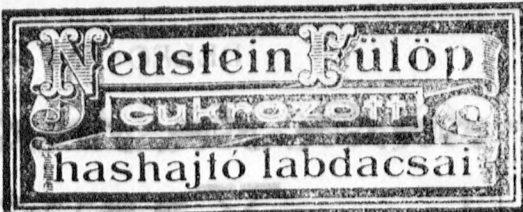
Háldek mag-nagykereskedésében József Ö. és kir. Fensége udvari szállítójánál Budapesten, Károly-körút 9. s a vidéken minden sobb üzletben, mely magot tart.

A cég Debreczeni képviselője Konrád L. ur Arany János utca 28. sz.

Árverési hirdetés.

A „Takarék és hitelintézet r. t. zálogházában 1899. év szeptember havában elzálogosított illetve 1899 december hó végéig lejárt 16136—18071. sz. arany 8372—9299. sz. egyéb ingó és a három hónapnál rövidebb idő alatt lejárt 20491. 20528. 20787. 10165. 10629. sz. zálog tárgyak közül azok, a melyek ki nem váltattak vagy meg nem hosszabítottak, 1900 március hó 8-án, d. u. 2 órakor a zálogház helyiségében elárvereztetnek.

Az Igazgatóság.

(Neustein-féle ERZSÉBET labdacok.)

SZÉK SZOBULAS

a legtöbb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 15 kr., egy tekerce, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 1 forint o. é.

ÓVÁS! Utánzásoktól kü önösen óvakodjunk. Kérjük határozottan doboz törvényileg bejegyzett védjegyünkkel piros-fekete nyomtatásba „Szent Lipót” és „Neustein Fülöp gyógyszerész” aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényszékiileg védett csomagjaink aláírásunkkal van ellátva.

Neustein Fülöp

„Szent Lipóthoz” címzett gyógyszerész-tára
WIEN, I. Plankengasse 6

Raktár Debreczenben: Rothschnek V. Emil, Tóth Béla, Balázs Ödön, Mihailovits István, Muraközy László és Füleki Pál gyógyszerész-tárában.

Egy sorsjegy ára csak 1 KORONA.

THE MUTUAL

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

Hajdu-, Szabolcs-, és Szatmárvármegyei Főügynöksége DEBRECZENBEN, fő piac 2 sz. I. emelet.

Van szerencsém ezennel becses tudomására hozni, hogy a The Mutual Life Insurance Company of New-York életbiztosító társaság főügynökségét Hajdu Szabolcs- és Szatmár vármegyékre kiterjedőleg elvállaltam.

Ezen világszerte ismert intézet a legnagyobb és leggazdagabb életbiztosító társaság s 56 éves fennállása alatt 1.437 millió franknyi biztosítéki alapot gyűjtött össze, mely óriási vagyon, miután a társaság kölcsönösségen alapszik és részvényesei nincsenek, a biztosítottak tulajdonát képezi.

Ezen feltétlen biztosságon kívül a „Mutual” biztosítottjainak kötvényeiben a legmesszebbmenő garantiákat, a legmértányosabb és legszabadelvűbb feltételekkel nyújtja. A díjtételek a nyújtott előnyökkel szemben olcsók s a biztosítottak semmi esetben sincsenek utánfizetésre kötelezve.

A mai korszakban egyáltalában a társadalom minden rétegét azon meggyőződés vezérli, hogy minden gondos családfő, a bizonytalan jövő esélyeivel szemben családját jobban és biztosabban nem védheti meg, mint az életbiztosítás útján; másrészt azonban természetes, hogy mindenki a biztosításnál is a legnagyobb előnyököt igyekszik elérni, minelfogva felkérem, hogy életét biztosítsa, díjtáblázatok és bővebb felvilágosítások végett hozzám fordulni szíveskedjék.

Mindenkor szívesen szolgálatra készen

teljes tisztelettel
SZIKSZAY GYULA

főügynök.

Debreczen, nyomtatott Kutasi Imre kő- és könyvnyomdájában.